

27 januari 2021

Aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

'Centraal in de Contourennota staat de vraag hoe we de houdbaarheid van de Nederlandse gezondheidszorg kunnen waarborgen' (blz. 4). Dit omdat de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid onder druk staat. Daarom zijn maatregelen nodig, waarbij de nota preventie, naast organisatie en vernieuwing, als hoofdthema onderkent.

Het vóórkomen van zorg is bewezen effectief. Daar zijn wij, de Stichting Rookpreventie Jeugd, het helemaal mee eens. En dus zijn we blij met hoofdstuk 2, 'Preventie en Gezondheid'.

De inhoud van hoofdstuk 2, daar zijn we minder blij mee, zeker als het gaat over de beleidsopties:

- Er wordt geen enkele specifieke aandacht geschonken aan wat toch de meest vruchtbare en efficiënte vorm van preventie is: het voorkomen dat mensen beginnen met gedrag dat (meestal later, soms veel later) leidt tot persoonlijk leed én een groot beroep doet op de capaciteit en het budget van de gezondheidszorg. Wij willen graag veel meer aandacht voor primaire preventie.
- Wat verder opvalt is het ontbreken van specifieke aandacht voor fiscale en andere prijsmaatregelen (op een tamelijk algemene zin na, blz. 16), terwijl toch bekend is dat dit een buitengewoon effectief middel is om de doelstellingen rond preventie daadwerkelijk te realiseren.
- Als het gaat om de kosten van preventie, wordt als dekking een preventiefonds genoemd (blz. 20). Daarbij wordt helaas niet als optie vermeld de benadering om de partijen die gezondheidsschade veroorzaken, zoals de tabaksindustrie, financieel aan te spreken op de kosten daarvan vanuit de gedachte "de vervuiler betaalt".
- In de nota wordt geen enkele oplossing geboden voor het fundamentele probleem als het gaat om de bekostiging van primaire preventie; een zorgverzekeraar heeft er geen belang bij om hierin te investeren. Immers de verzekerde kan naar een andere verzekeraar zijn overgestapt als het door preventie veroorzaakte mindere beroep op de gezondheidszorg zich daadwerkelijk voordoet. Er is dus geen prikkel om te investeren in preventie. Dit kan alleen geregeld worden onder regie van de landelijke overheid.

Waarom wij dit zo'n groot gemis vinden:

Het is al lang en wijd en breed bekend: tabak en verwante producten (zoals e-sigaretten) zijn verantwoordelijk voor een fors aandeel in de zorgkosten en de capaciteit in de zorg: naast de meer dan 20.000 doden per jaar veroorzaakt tabak heel veel chronische ziektes. Door steeds betere behandelmethoden nemen de zorgkosten als gevolg van tabaksverslaving verder toe.

Dit beslag op de gezondheidszorg is geen onvermijdelijk of demografisch gegeven, maar het eindresultaat van een bewust bedrijfsmodel. Het valt dus heel goed te voorkomen. Immers: bijna niemand in Nederland begint met roken nadat de volwassenheid is bereikt, want dan weet je wel beter. Nee, het bedrijfsmodel van de tabaksindustrie bestaat erin om jeugdigen verslaafd te maken. De prijs wordt pas decennia later betaald, niet door de tabaksindustrie, maar door de rokers én de samenleving als geheel.

Dit is een tamelijk eenvoudige en door niemand betwiste diagnose. En hier valt iets aan te doen, namelijk door primaire preventie: het voorkomen dat jeugdigen beginnen met roken is vele malen effectiever én goedkoper dan rokers van hun verslaving af te helpen (hoe nuttig dat ook is).

De instrumenten zijn bekend: hogere prijzen, beperkingen van de beschikbaarheid (vergunningenstelsel), goede controle van de leeftijdsgrens (NIX18), betrouwbare controle op de wettelijk toegestane maximale emissies van teer, nicotine en koolmonoxide (TNCO) in Harmoniehof 65, 1071 TD Amsterdam, stichtingrookpreventiejeugd@gmail.com of secretariaat@rookpreventiejeugd.nl

KvK 34333760 **RSIN** 820635315 **Bank** NL84 ABNA 0406 559 821

sigaretten en een substantiële daling van de toegestane maximale hoeveelheid nicotine in een sigaret (de bron van de verslaving).

Het verbaast ons dat hierover vrijwel niets in de nota is te vinden. Het is opvallend dat in een hoofdstuk dat wordt gewijd aan preventie het onderwerp tabak, roken en de preventie daarvan, slechts tweemaal terloops wordt genoemd. In de literatuurlijst is een studie naar de maatschappelijke kosten en baten van tabaksontmoedigingsbeleid opgenomen, maar daarvoor is geen aandacht in de nota zelf. En dit terwijl uit dit onderzoek, maar ook uit ander onderzoek van SEO blijkt dat de maatschappelijke kosten van tabak enorm zijn: € 30 miljard (!) per jaar.¹

Dit kan en moet anders. Roken is niet een aan leefstijl gerelateerd fenomeen, maar een verslaving die het gevolg is van bewuste verleiding van jeugdigen door de tabaksindustrie. Het veroorzaakt een groot maar vermijdbaar beslag op de gezondheidszorg. En een overzicht van de maatregelen die nodig zijn om deze verslaving aan te pakken passen in een nota die een perspectief wil bieden voor een houdbare toekomst van de gezondheidszorg in Nederland.

Samengevat pleiten wij ervoor dat veel meer en concreet wordt ingezet op preventie, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen primaire en secundaire preventie en dat daarbij wordt onderkend dat er op het gebied van primaire preventie veel effectieve maatregelen mogelijk zijn om de zorg toekomstbestendig te houden. Heel concreet gaat het daarbij om het zo veel mogelijk voorkomen dat de tabaksindustrie jeugdigen verslaafd maakt of kan maken.

Daartoe stellen wij de volgende concrete maatregelen voor inzake tabaksproducten (incl. producten als e-sigaretten e.d.):

1. Forse verhoging van de accijns en de introductie van minimumprijzen
2. De introductie van een stringent vergunningenstelsel voor de verkoop van tabaksproducten
3. Deugdelijke controle op de naleving van de leeftijdsgrens en strenge sancties voor de verkoop van tabaksproducten aan jeugdigen
4. Deugdelijke controle op de maximaal toegelaten emissies van schadelijke stoffen in tabaksproducten
5. De introductie van een tabaksverslavingsfonds, gevoed door de tabaksindustrie.

Hoogachtend,

Namens de Stichting Rookpreventie Jeugd
Wanda de Kanter
voorzitter

---

¹ https://www.tabaknee.nl/site_content/44-spotlight/976-nederlandse-onderzoeken-maatschappelijke-kosten-van-roken-aanzienlijk-hoger-dan-de-baten
Harmoniehof 65, 1071 TD Amsterdam, stichtingrookpreventiejeugd@gmail.com of
secretariaat@rookpreventiejeugd.nl
KvK 34333760 RSIN 820635315 Bank NL84 ABNA 0406 559 821